Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

PÅ SPORET AF FORSTADENS VELFÆRDSDRØMME

KULTURARVSKOMMUNE HVIDOVRE

KULTURARV 2670

Udgivet af Hvidovre Kommune ved Historiens Hus og Teknisk Forvaltning.

Udarbejdet af rådgivnings- og konsulentfirmaet Hausenberg i samarbejde med Poul Sverrild og Signe Dehn Sparrevohn fra Historiens Hus, Henrik Nielsen fra Teknisk Forvaltning samt Jens Christian Leth Pasgaard fra konsulentfirmaet JCLP.

Opsætning, visualiseringer og grafik er udarbejdet af Hausenberg i samarbejde med JCLP.

Alle illustrationer ved Hvidovre Kommune/ Hausenberg. Luftfotos side 29 og 39 er taget af JWLuftfoto. Historiske billeder på side 17 og 20 venligst udlånt af DAB, og side 23 af Kampsax.

Udgivet februar 2008, trykt i 500 eksemplarer.
ISBN nr: 87-92218-00-8

Kontakt
Hvidovre Kommune, Historiens Hus
Alarmpladsen 3, Avedørelejren
2650 Hvidovre
T: +45 36 49 00 30
E: lokalarkiv@hvidovre.dk

TEKNISK FORVALTNING

JCLP

Hausenberg

Indhold

Introduktion: Idé og formål med Kulturarvskommune Hvidovre	s. 2
Arbejdsmetoden: Et nyt genstandsfelt og en ny metode	s. 3
Proces	s. 4
Elementer i metoden	s. 5
De fem områder	s. 6
Risbjergkvarteret: Charmerende mangfoldighed	s. 8
Bredalsparken: Fastholde og formidle forstadsdrømmen	s. 14
Avedøre Holme: Zone for det uønskede	s. 20
Avedøre Stationsby: Opdatere en drøm	s. 26
Avedøresletten: Realisere historien	s. 34

Introduktion: Idé og formål med Kulturarvskommune Hvidovre

Kulturarvsstyrelsen og Realdania udpegede i februar 2006 fire kulturarvskommuner. Ud af 54 ansøgere blev Hjørring, Haderslev, Aalborg og Hvidovre udvalgt til igennem to år at arbejde med kulturarven som en strategisk udviklingsressource.

Baggrunden var en undersøgelse udarbejdet af netop Kulturarvsstyrelsen og Realdania. Undersøgelsen viste, at et flertal af danskerne mener, det er vigtigt at bevare og udvikle kulturarven. Kulturarven skaber lokal identitet, og danskerne er derfor villige til at flytte til områder med en spændende historie frem for til områder, der opleves som historieløse.

Tanken med projektet er således at undersøge de udviklingsmuligheder, der ligger i at mange er positivt stemt overfor kulturarv. Med udpegningen forpligtede Hvidovre Kommune sig til at undersøge, hvordan kulturarven kan bruges som 'løftestang' for udvikling i kommunen. Målet er på den ene side at styrke tilfredsheden hos de borgere og det erhverv, som allerede bor i kommunen. På den anden side er det også et mål at tiltrække nye borgere, samt mere og gerne nye typer af erhverv og flere turister.

Udnævnelsen af Hvidovre som kulturarvskommune medførte en del forundring. Mange ser Hvidovre som et sted uden kulturarv – som et sted, hvor den oprindelige historie er forsvundet efter den hastige udbygning i det 20. århundrede. Ideen med Kulturarv 2650 – det lokale navn for Kulturarvskommune Hvidovre – er at udfordre denne idé om, at den moderne forstad er historieløs.

Træder man et skridt tilbage og betragter Hvidovre i det store perspektiv, ser man, at kommunen rummer en fantastisk fortælling om de drømme og idealer, der lå i det 20. århundredes velfærdsstat. Drømmen om et samfund med lige muligheder for alle – rig som fattig - kommer til udtryk i kommunens bygninger fra mellemkrigstidens små familieorienterede lysthuse, selvbyggerhuse og bungalows til efterkrigstidens store bolig- og erhvervsområder som Avedøre Stationsby og Avedøre Holme.

Projektets centrale idé er, at velfærdsstaten og klassesamfundet er ved at blive til historie. Det 20. århundredes historie er fortid, og det er sværere og sværere at forstå, hvorfor man for eksempel byggede et almennyttigt boligområde som Avedøre Stationsby. Samtidig bliver det også spændende; nysgerrigheden vækkes, når der er noget man ikke forstår. Ideen er at imødekomme nysgerrigheden, fortælle historien om Hvidovre og udnytte opmærksomheden som en udviklingsressource.

Kulturarv 2650 er et udviklingsprojekt. Det betyder, at der er mere fokus på at udvikle nye perspektiver, metoder og strategier end på at gennemføre konkrete fysiske projekter. Det primære resultat af projektet følger på de næste sider, hvor den udviklede metode og analyser af fem forsøgsområder præsenteres. Hertil kommer Hvidovre Kommunes Planstrategi 2007, hvor projektets vigtigste resultater er indarbejdet. I 2008-2009 vil der være fokus på at indarbejde projektet i Kommuneplan 2009 og gennemføre konkrete projekter, der realiserer en række af de ideer, der præsenteres på de følgende sider.

Arbejdsmetoden: Et nyt genstandsfelt og en ny metode

Hvad er kulturarv?
Kulturarven er relativ. Til forskellige tider og fra forskellige grupper fremhæves forskellige aspekter af fortiden som væsentlige at bevare. I 1800tallet blev først oldtiden og siden det førindustrielle bondesamfund fremhævet og siden har bevaringsindsatsen i høj grad fokuseret på det borgerlige samfund. I de sidste år er industrien blevet trukket frem og har dermed undergået en forvandling fra uønsket til bevaringsværdig.

Det betyder, at vi må betragte kulturarv som en langt mere dynamisk størrelse, end vi hidtil har gjort. Kulturarv har ikke blot en relation til fortiden, men er tillige en uadskillelig del af samtiden. Dette betyder at vi ikke alene kan forstå, hvad der er kulturarv, ved at forstå fortiden – vi må også forstå vores egen tid og de sammenhænge, som forskellige former for kulturarv er en del af.

Denne forståelse af kulturarv åbner også for, at man kan betragte kulturarv som andet og mere end et anliggende for nostalgi og fremtidsangst. Ved at acceptere at der ikke findes én på forhånd kanoniseret kulturarv, åbnes der op for en mere dynamisk tilgang, hvor man dels argumenterer for, hvorfor man gerne vil bevare eksempelvis et hus, dels peger på hvilken fremadrettet interesse, der kan ligge i bevaring. For Hvidovre betyder denne relative og dynamiske tilgang til kulturarv, at der ikke er grund til at acceptere den traditionelle påstand om, at kommunen ikke rummer kulturarv af nævneværdig betydning. Hvidovres andel i den klassiske kulturarv er ganske rigtigt yderst begrænset, men skifter man optik, er det tydeligt, at kommunen rummer en fascinerende fortælling om udbygningen af den danske velfærdsstat i løbet af det 20. århundrede. I Kulturarv 2650 er det intentionen at tage fat i denne fortælling, som den kommer til udtryk i den faste, fysiske kulturarv – det vil sige i de bygninger og anlæg, der bærer fortællingen om den moderne forstad.

En ny metode
Ved at fokusere på den moderne forstad har Kulturarv 2650 haft behov for at udvikle en ny metodik. Dette skyldes, at traditionelle metoder fokuserer på at udpege den klassiske kulturarv, hvilket typisk vil sige unikke bygninger, der er ældre end 50 år, bygget af kendte arkitekter og bevaret uden ændringer.
Primært udbygget efter 2. Verdenskrig med industrialisering, standardisering og demokratisering som kodeord og typisk ombygget flere gange kan Hvidovres bygningsmasse kun sjældent leve op til disse kriterier.

Proces

Det grundlæggende aspekt ved den metode, som er blevet udviklet i Kulturarv 2650, er, at der tages udgangspunkt i historien i stedet for genstanden. Det må være metoden, der tilpasses genstanden og ikke omvendt. Et hvilket som helst område rummer en række historier. Hvilke findes og hvilke(n) vil man arbejde videre med i fremtiden? Herefter er det muligt at udpege den historiebærende konkrete materielle genstand (eksempelvis et hus) eller immaterielle aktivitet (eksempelvis en tradition for en bestemt måde at bygge på). Et andet grundlægende aspekt ved metoden er, at den tænker bevaring og udvikling sammen i et helhedsorienteret greb. For at gøre dette må man analysere de aktuelle samfundsmæssige problematikker, som det konkrete område står i. Hvordan kan den udpegede kulturarv relateres til disse problematikker? Kan den være en del af løsningen, eller skal der skabes en balance mellem modsatrettede udviklings- og bevaringsønsker? For at afveje disse problemtikker udarbejdes en vision, der skal trække arbejdet med den konkrete kulturarv ind i en overordnet kommunal strategisk diskussion. Denne vision er efterfølgende udgangspunkt for konkretisering af dels bevarings- og udviklingsstrategier og for ideer til projekter, der kan gennemføres, når der er vilje og midler til det – det er projekterne, som skal realisere visionen.

I det konkrete arbejde startes med en undersøgelse af stedets historie kombineret med en besigtigelse i det konkrete område. Herefter følger en periode, hvor man analyserer området, udarbejder en vision og har dialog med borgere og interessenter. I analysen findes frem til historie, genstand og aktuelle problemer i området. I udarbejdelse af vision tænkes området ind i kommunens overordnede planlægning, mens man i dialogen får forankret arbejdet lokalt. Analyse, vision og dialog foregår ikke nødvendigvis adskilt, men kan finde sted på én og samme workshop. De enkelte dele finder heler ikke nødvendigvis kun sted én gang. Den indledende vision og analyse kan således blive udfordret af dialog med borgere og derefter blive videreudviklet.

Afslutningsvis omsættes den udviklede vision til handling gennem konkretisering af en række projektideer og planer.

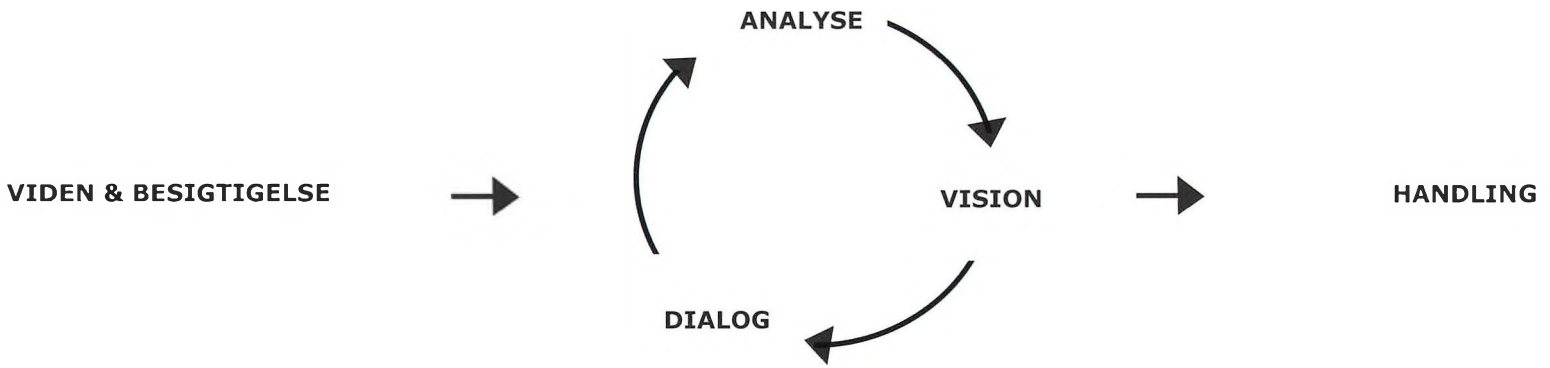

Elementer i metoden

Systematiseringen af arbejdet fra workshopsene følger de nedenstående punkter.

Bærende fortælling(er)
Hvilke historier findes i det pågældende område? Hvilke historier er lokale, hvilke er udtryk for større regionale, nationale eller globale fortællinger? Hvilke af historierne prioriteres og gøres til grundlag for bevaringsarbejdet? Afhængigt af strategien kan der være fokus på en eller flere primære og sekundære fortællinger.

Bevaringsværdier
På baggrund af den eller de valgte fortællinger udpeges de konkrete fysiske genstande og/eller den aktivitet/proces, der kan formidle historierne.

Aktuelle problematikker
Hvilke generelle samfundsmæssige problematikker står området overfor? For eksempel arbejdsløshed, utidssvarende byggeri, dårlige offentlige rum, kriminalitet etc.

Bevarings- og udviklingsstrategi
Hvilke strategier skal forfølges for at realisere visionen?

Vision
Hvordan kan bevaringsværdien og de aktuelle problematikker tænkes sammen i en strategisk vision, der udpeger en langsigtet udviklingskurs for området?

Projektidéer
Konkrete ideer til at realisere visionen. Dette kan både være udarbejdelse af formelle kommunale strategier og planer, og være ideer til konkrete projekter af fysisk eller formidlingsmæssig karakter.

Generelle erfaringer
Hvilke generelle konklusioner kan drages ud fra den konkrete case? Er der erfaringer, som kan overføres til lignede områder eller til bevaringsdiskussioner mere generelt?

Fem cases der sætter metoden på prøve
I det følgende gennemgås de fem områder, der har været arbejdet med i Kulturarv 2650. Metoden, som er beskrevet her ovenfor, er på nuværende tidspunkt udviklet i en første udgave; de fem casebeskrivelse kan derfor opfattes som de første fem afprøvninger af metoden

De fem områder

Kulturarv 2650 har arbejdet med fem områder, der samlet set repræsenterer kommunens udvikling i løbet af det 20. århundrede. Det første område, Risbjergkvarteret, repræsenterer det selvgroede parcelhuskvarter, hvor det er eget hus, selvbyggeri og de mange forskellige individuelle drømme, som er i fokus. Det næste område, Bredalsparken, repræsenterer med sin velgennemtænkte parkbebyggelse et skalamæssigt spring fra Risbjergkvarterets enkeltparceller. Her er der fokus på 1950ernes drøm om at udvikle gode almennyttige bebyggelser som et sundt og attraktivt alternativ til boligkarrérne på de indeklemte og usunde brokvarterer. De næste tre områder kan ses under ét - som udtryk for efterkrigstidens brug af zoneplanlægning, hvor man adskilte byfunktionerne blandt andet arbejde, bolig og rekreation og sammenbandt disse igen med store infrastrukturanlæg. Dette er repræsenteret ved de tre områder: Avedøre Holme (arbejde), Avedøre Stationsby (bolig) og Avedøresletten (rekreation).

Områderne repræsenterer tilsammen den side af det 20. århundredes udvikling, der handler om stadig større planer og stadig mere offentlig planlægning. Fra den enkelte parcel, hvor man var sin egen bygmester over boligselskabernes parkbebyggelser til storskalaplanlægning langs hele Køge Bugt, hvoraf Avedøre er den inderste del. Denne store overordnede fortælling kan genfindes mange andre steder uden for Hvidovre. Der er derfor mange muligheder for at uddrage

HVIDOVRE KOMMUNE:
Areal: 21,91 km2
Indbyggere 2007: 49.143

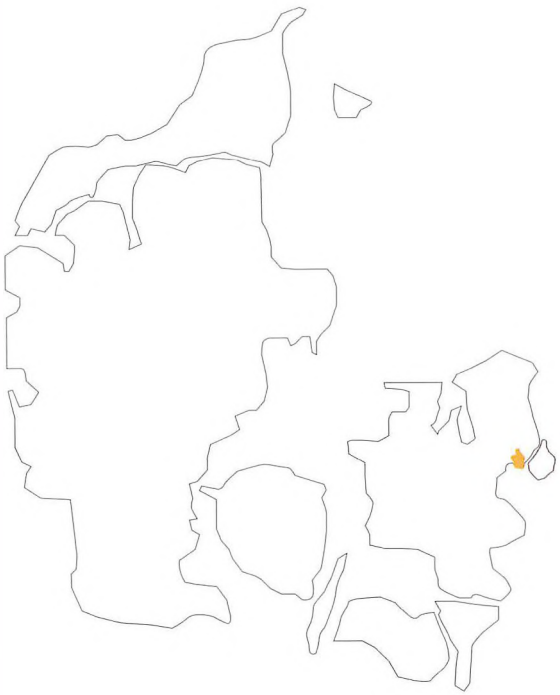

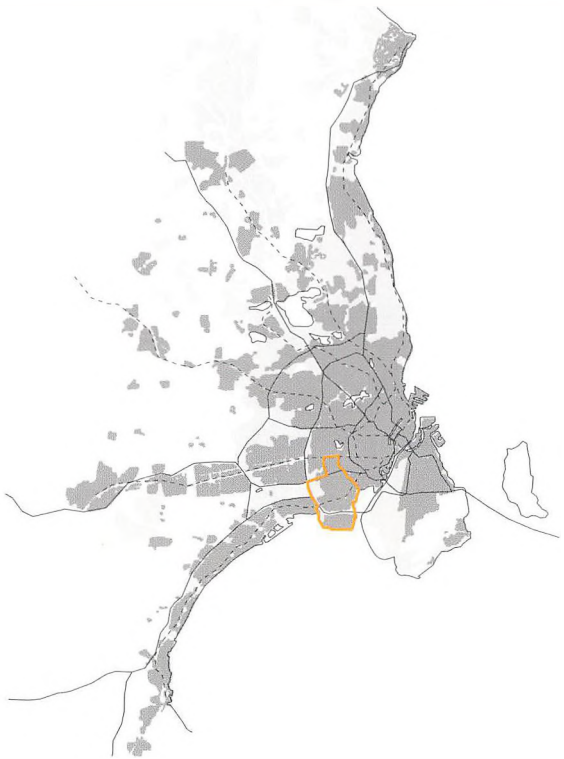

erfaringer, som kan bruges i andre modernistiske forstæder i ind- og udland.

Hvidovre Kommune er en typisk forstadskommune udbygget i det 20. århundrede og præget af Socialdemokratiets ubestridte styre siden 1925. Dens beliggenhed i nærheden til København har på godt og ondt sat rammebetingelserne for udviklingen. Bønder og gartnerier leverede madvarer til byens markeder, og da storbyens voldsomme vækst begyndte i 1800tallet, blev Hvidovre en del af en social geografi, hvor borgerskabet søgte mod det bakkede landskab mod nord og arbejderklassen søgte mod vest, syd og øst. Udviklingen startede med udstykning af landbrugsjord til lysthuse omkring Første Verdenskrig, hvilket med tiden førte til udbygning af store parcelhusområder. Fra 1945 begyndte udviklingen af den almennyttige boligsektor med opførelsen af cirka 5.000 boliger på 15 år. Omkring 1965 var Hvidovre reelt udbygget. Kommunalreformen lagde i 1974 Avedøre sammen med Hvidovre og tilførte den store almennyttige bebyggelsesplan Avedøre Stationsby og det påbegyndte industriområde Avedøre Holme. I dag er Hvidovre Kommune udbygget og nybyggeri er begrænset til mindre udfyldninger. Omtrent 40% af Hvidovres boliger er almene.

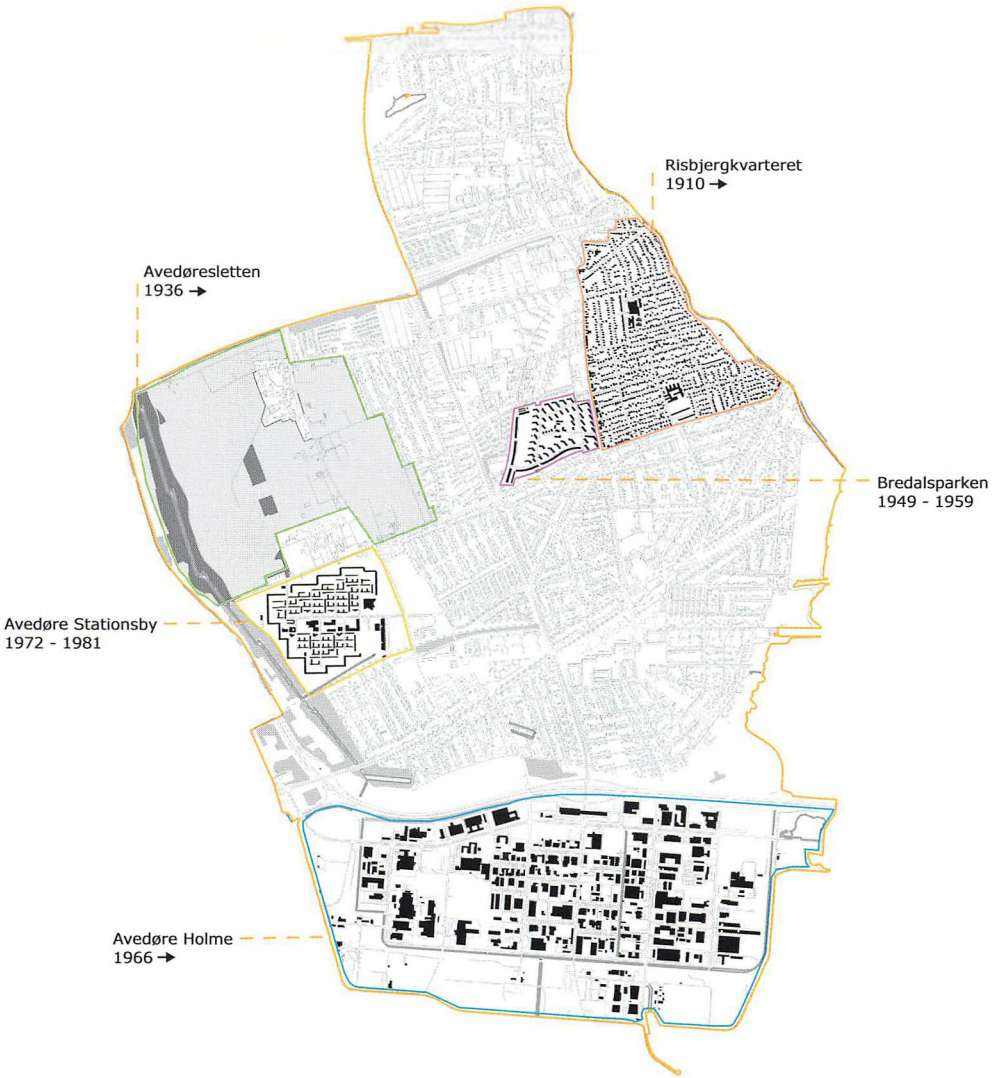

Risbjergkvarteret: Charmerende mangfoldighed

Introduktion til området
Risbjergkvarteret eksemplificerer den tidlige industrialismes uplanlagte byvækst, hvor fraværet af central byplanlægning kan følges fra kvarterplan helt ned på husniveau. Kvarteret udgøres af en række gårdparceller, som blev udstykket i perioden mellem 1912 og 1950erne. Det er et kvarter, som rummer den oversete historie om udviklingen af "shanty-towns" i Københavns omegn under og efter Første Verdenskrig. I dag eksisterer kvarteret overvejende som boligområde, men fra første færd rummede det et utal af små virksomheder i baghaver og kældre, og haven var gennem en generation en reel produktionsressource, som holdt familien i live og kapitaliserede husmoderens arbejdskraft.

Bærende fortælling
Risbjergkvarterets centrale fortælling er arbejderens drøm om at få eget hus, og dermed også fortællingen om det højtelskede parcelhus, som har været udskældt i mange årtier, men fortsat er en uhyre populær boform. Eget hus hænger også sammen med egen jord og den private ejendomsret. På denne måde afspejler Risbjergkvarteret en central modhistorie til arbejderbevægelsens drøm om den almene bolig. Drømmen om eget hus har i Risbjergkvarteret taget form af selvbyggerdrømme. Der er blevet bygget til og om igen og igen efterhånden som behov, drømme og økonomisk situation har ændret sig.

Bevaringsværdier
Risbjergkvarterets bevaringsværdier ligger i den forskellighed og diversitet, som præger området. Det er et område, hvor selvbyggeri har været standarden og selvgroethed udtrykket. Dette betyder, at det ikke er et permanent fysisk udseende, der er bevaringsværdigt. Det er i stedet selve forandringsprocessen, der er værd at bevare, eller med andre ord den kultur, de planbestemmelser og den forvaltningspraksis, der muliggør den kontinuerlige forandring.

Aktuelle problemstillinger
I arkitektfaglige bevaringssammenhænge betragtes Risbjergkvarteret som præget af dårlig arkitektur. En sådan betragtning kan påvirke udviklingen af området, da folk grundet stigende boligpriser har fået økonomisk råderum til at ændre bygningerne i retning af en traditionelt mere accepteret opfattelse af god arkitektur. Skal stedets forskellighed fastholdes, er det derfor vigtigt at få formidlet, at forskellighed netop kan ses som stedets centrale kvalitet.

En anden problematik er det snævre udbud af byggematerialer i byggemarkeder samt de mange stilsættende boligmagasiner og TV-programmer, der udbreder de samme ideer overalt i Danmark og dermed udfordrer lokale byggeskikke. Spørgsmålet er, om vi blot er vidne til endnu en stilbølge, som vil få sin egen form i Risbjerkvarteret, eller der på sigt vil være tale om en ensretning, som underminerer områdets charme.

Vision
Projektets vision for Risbjergkvarteret er at formidle, fastholde og 'popularisere' historien om, at kvarteret er udtryk for arbejderklassens drøm om eget hus. Det centrale er således, at Risbjergkvarteret har sin særlige værdi ved at være et sted, hvor der er mulighed for selv at præge de fysiske omgivelser. Synet på kvarteret skal opkvalificeres, så det, der nu betragtes som rod og dårlig smag, bliver set som charmerende mangfoldighed. Overordnet set er det målet at bryde med opfattelsen af parcelhuskvarterer som ens, udflydende masser uden unicitet ved at sætte fokus på de mange unikke og forskellige drømme, som ligger i de forskelligartede huse.

I dag

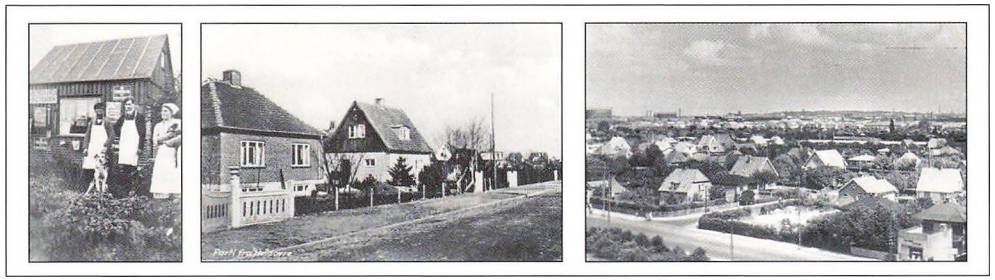

Det særlige ved Risbjergkvarteret er diversiteten og foranderligheden i husenes udtryk. Hver enkelt husejer har ud- og ombygget sit hus, så det har passet til drømme og økonomisk formåen.

I fremtiden?

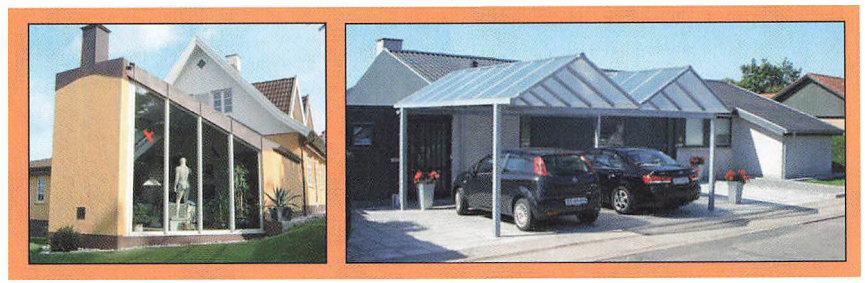

Historien om parcelhuset og selvbyggerdrømme bevares ikke ved at fastholde husenes nuværende udseende. I stedet bør man sikre muligheden for fortsat ombygning.

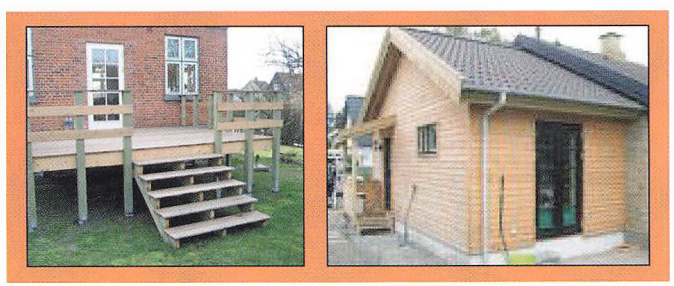

Bevarings- og udviklingsstrategi
Strategien for Risbjergkvarteret har to spor. For det første er det vigtigt, at der sikres en fortsat diversitet i områdets udvikling, dette kan eventuelt gøres ved, at den nuværende selvbyggerpraksis sikres i de kommende lokalplaner. Dette kan ske ved at slække på/løsne plankrav til eksempelvis bestemte byggematerialer, men måske i stedet gøre fremtidige lokalplaner mere frie i forhold til for eksempel bebyggelsesprocent, etageantal, bygningsformer med videre. For det andet er det afgørende at formidle områdets byggeskik positivt.

De bygninger, som allerede er optaget i kommuneplanen som bevaringsværdige, skal fortsat have den beskyttelse, som er indeholdt i kommuneplanens bestemmelser.

Projektideer
For at fastholde den formelle mulighed for at de enkelte husejere fortsat kan udvikle deres huse, er det vigtigt, at der udvikles en ny generation af lokalplaner til afløsning af de eksisterende byplanvedtægter. Lokalplanerne skal ikke udformes som traditionelle bevarende lokalplaner, men i stedet åbne for en øget grad af bebyggelsesmuligheder på de enkelte ejendomme samt åbne for flere forskellige anvendelsesmuligheder, så kvarterets oprindelige funktionsblanding kan genopstå. Planerne skal dog fortsat sikre naboernes interesser i forhold til overbebyggelse, afstand til skel, støj- og miljøgener og lignende.

I forhold til formidling er den mest ambitiøse og omfattende idé at skabe en brugerdrevet webdatabase om Risbjergkvarterets huse, der skal have til formål at formidle kvarterets arkitektur positivt. Hjemmesiden skal give mulighed for, at alle med hus i kvarteret kan logge sig ind og lave en beskrivelse af eget hus og uploade billeder. Hvert hus kan dermed potentielt få en dynamisk online-profil, der i tekst og billeder fortæller husets historie.

I forbindelse med lanceringen af hjemmesiden kunne man udgive et magasin eller en folder, der indeholder de første færdige eksempler fra hjemmesiden. Disse eksempler illustreres med billeder taget af en professionel fotograf, mens teksten kan være skrevet i samarbejde med eksempelvis 10 husejere og en journalist. Folderen/magasinet vil rumme en opfordring til at supplere databasen med en profil af egen bolig.

Yderligere formidling, der vil sætte fokus på kvarterets byggeri som udtryk for en charmerende folkelig byggeskik, kunne være mere traditionelle tiltag som:

- Artikler i blandt andet Hvidovre Avis
- Gennemførelse af projekter i regi af projektet 'Historien i gaden'
- Rundvisninger i kvarteret

Generelle erfaringer
Risbjergkvarteret er særligt ved, at det er selve muligheden for at individualisere sit eget hus, der er i fokus. Bevaringsindsatsen er derfor koncentreret om at sikre denne mulighed gennem den fysiske planlægning og på at få folk til at se mangfoldigheden som noget positivt.

RISBJERGKVARTERET:
126 ha, åben-lavt boligområde, cirka 1.425 individuelle boliger. Kvarteret påbegyndt udstykket 1912 til sommerhuse og villaer. Rummer helårshuse opført fra cirka 1918 og frem. Der er i dag ingen fungerende sommerhuse i kvarteret, men en del af de eksisterende huse er ombyggede sommerhuse. Udover butikker på handelsgaden Hvidovrevej er der i dag ingen detailhandel i området.

Hvordan man konkret udvikler en sådan lokalplan ligger i opfølgningen til Kulturarv 2650. Et centralt spørgsmål i den sammenhæng er, hvordan man undgår, at friheden til at bygge videre fører til, at områdets popularitet underminerer sig selv gennem eksempelvis overbebyggelse. Dette er den modsatte problematik af den problematik, man ser i mange klassiske, fredede områder, hvor fredningerne fører til en både fysisk, men også betydningsmæssig fastfrysning, der begrænser fremtidig udvikling.

Vejkryds:
Et tilfældigt vejkryds i Risbjergkvarteret giver allerede ved et overfladisk blik indtryk af kvarterets karakteristiske mangfoldighed og tidsdybde.

Lille grundmuret hus fra 1920-erne, hvor senere tilbygning er placeret på bagsiden i forbindelse med original vaskehustilbygning.

Klassisk gulstensbungalow fra 1930-erne, som er udbygget med unik 1.sal omkring år 2000.

Typehus fra ca. 1990, som erstattede et bedre byggeskik-inspireret hus fra slutningen af 1920-erne, som igen erstattede et lysthus fra først i 1920-erne.

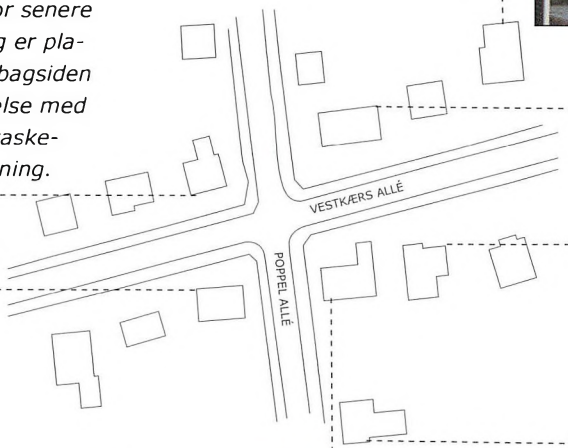

Rødstenshus i ét plan fra 1960-erne. Erstattede helårsbeboet træhus fra mellemkrigstiden med fortid som sommerhus.

Gulstensbungalow fra 1930-erne ombygget og udvidet over flere omgange til havesiden med grundlæggende respekt for det oprindelige udtryk.

Statslånshus i røde sten fra 1954. Garage tilføjet omkring 1960 – i øvrigt uden tilbygninger.

Selvbyggerhus med afsæt i 1920-erne. Under næsten konstant om- og udbygning siden 1960 og senest grundlæggende ombygget efter år 2000 med materialemæssig respekt for bygningshistorien.

Bredalsparken: Fastholde og formidle forstadsdrømmen

Introduktion til området
Bredalsparken repræsenterer den tidlige drøm om et velfærdsamfund med plads til alle. Gode viljer fra lovgivning over lokalpolitik til arkitektur skabte et kvarterlandskab, som både rummede boliger, butikstorv og grønne rekreative områder. Med brokvartererne som modbilleder byggedes boliger, som på alle måder levede op til tidens bedste idealer, og som samtidig var præget af en fin håndværksmæssig tilgang. Sundhed, lys og luft var nøgleord, og udviklingsoptimismen lyser ud af det velplanlagte byggeri fra butikstorv til garager. Organisationsformen var almennyttig, og hele projektet var udtryk for en planlægningsmæssig tilgang til samfundsudviklingen, hvor samfundet ikke blot agerer responsivt, men søger at styre udviklingen.

Æstetisk fremtræder Bredalsparken i en form, der umiddelbart opfattes som smuk og velgennemtænkt. Der er tale om en bebyggelse, der er beslægtet med de klassiske bebyggelser Blidahpark og Bellevue nord for København. Bebyggelsen er da også udformet af Svenn Eske Kristensen, en af tidens førende arkitekter, og rummer indlysende arkitektoniske bevaringsværdier. Samtidig er Bredalsparken et eksperiment ud i standardisering af boligbyggeriet. En standardisering, der tydeligst udtrykkes i, at der på gavlene af byggeriet er trukket en mursten ud for hver etageadskillelse – stenen symboliserer indførelsen af dansk standardhøjde for lejligheder.

Bærende fortælling
Bredalsparken er en af de ypperste almennyttige parkbebyggelser i Danmark og udtrykker meget klart 1950ernes drøm om 'det gode liv i forstaden' – væk fra mørke, usunde baggårde ud til lys, luft og grønne omgivelser i den solorienterede stokbebyggelse. Bredalsparken rummer tillige den socialdemokratiske boligbevægelses drøm om, at den gode æstetik skulle demokratiseres så også arbejderklassen havde adgang til smukke og gode boliger.

Bevaringsværdier
Fysisk er parkbebyggelsens arkitektur – både bygninger og landskab – bevaringsværdig også ud fra et traditionelt bevaringsperspektiv. Denne bevaringsværdi er allerede sikret gennem en bevarende lokalplan. På det idémæssige plan er selve drømmen om et godt liv i forstaden dog både en aktuel vision og en historie, som det er relevant at fastholde. Bredalsparken, der må betragtes som cremen af almennyttigt boligbyggeri på den københavnske vestegn, fortæller på bedste vis denne historie.

Aktuelle problemstillinger
Fortællingen om Bredalsparken som stedet, hvor drømmen om det gode liv i forstaden er virkeliggjort, er først og fremmest truet af, at lejlighederne er utidssvarende. De er grundlæggende ikke blevet ændret, siden de blev opført, og har således ikke fulgt de voksende krav om plads og komfort. Dette betyder, at særligt yngre familier ikke opfatter Bredalsparken som et positivt boligvalg. På sigt risikerer bebyggelsen at komme ind i en situation, hvor de beboere, der flytter ind, er markant dårligere stillet end dem, som flytter ud. Dermed vil Bredalsparken være på vej til at blive et område med sociale problemer.

En anden problematik er, at de udlagte grønne arealer ikke i udbredt grad muliggør aktiv udfoldelse i forbindelse med eksempelvis sport. Dette er især et problem i forhold til at fastholde børnefamilier med større børn.

Herudover er butikkerne i butikstorvet sårbare for ændringer i Hvidovres detailhandelsstruktur.

I dag

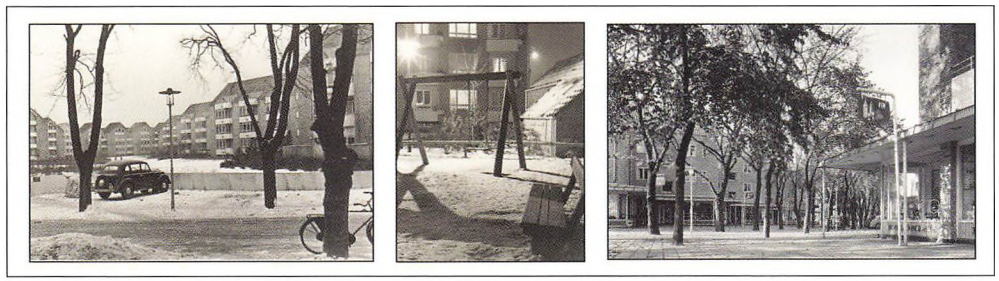

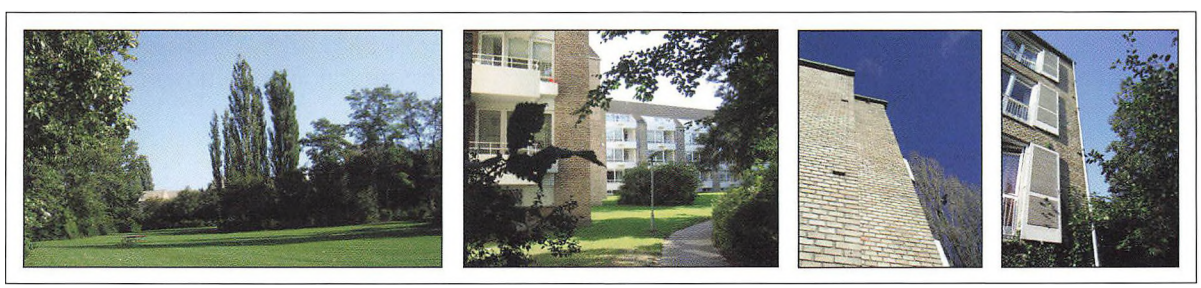

Bredalsparken rummer efterkrigstidens drøm om et godt liv i forstaden. Lys, luft og grønne omgivelser i modsætning til indre bys mørke og usunde baggårde.

I fremtiden?

Bredalsparken er en smuk bebyggelse, men har problemer med gamle lejligheder og for få udearealer til sport. Drømmen om det gode liv i forstaden kan sikres ved at opdatere lejlighederne og omdanne Hvidborg, der ligger som et lukket område midt i bebyggelsen. Omdannet ville det binde Bredalsparken sammen og give plads til sport.

Vision
For Bredalsparken er det visionen at fastholde den eksisterende arkitektur, gøre den tilgængelig og formidle dens historie. Herudover bør man sikre, at bebyggelsens boligstandard følger med tiden og dermed fortsat kan danne ramme om den bærende fortælling: Drømmen om det gode liv i forstaden.

Bevarings- og udviklingsstrategi
Bredalsparken adskiller sig fra de øvrige områder ved, at opretholdelsen af områdets fysiske udtryk allerede er sikret gennem en bevarende lokalplan. At Bredalsparken er en del af den lokale kulturarv er således allerede slået fast, hvorfor indsatsen i dette område ikke handler om at konstituere kulturarv, men i stedet om at fastholde og formidle det, der allerede er anerkendt som kulturarv. Det drejer sig på den ene side om at fastholde fortællingen om Bredalsparken som stedet, hvor man kan udleve drømmen om det gode liv. Den centrale udfordring er som nævnt, at lejlighederne i manges øjne er utidssvarende på grund af lejlighedernes størrelse samt små og gamle badeværelser og køkkener. På den anden side er det vigtigt, at historien om stedet fortælles. Den formidlingsmæssige indsats er langt den nemmeste, da den ikke kræver politisk og økonomisk opbakning.

Projektideer
Den vigtigste, men også sværeste del af indsatsen i Bredalsparken handler om at sikre grundlaget for den fortsatte fortælling om Bredalsparken som udtryk for en drøm om livet i forstaden. Dette kan blandt andet gøres gennem følgende tiltag:

- Lægge en plan for hvordan lejlighederne fortsat kan være tidssvarende og dermed tiltale ressourcestærke beboere, herunder overveje om det er muligt at slå lejligheder sammen. Bebyggelsen må fremtidssikres for fortsat at kunne tilbyde boliger til alle samfundsgrupper.
- Åbne Bredalsparken via en omdannelse af Hvidborg. Ved at omdanne Hvidborg til et offentligt område vil Bredalsparken komme til at hænge fysisk bedre sammen, det vil blive muligt at få flere beboerlokaler og etablere et grønt/blåt område (sø, kælkebakke, boldbaner med mere). Et sådant grønt/blåt område vil muliggøre aktive udfoldelsesmuligheder såsom boldspil, løb og leg, tilføje æstetiske herlighedsværdier og samtidig åbne bebyggelsen for det øvrige Hvidovre, hvorved stedets historie vil blive bredt formidlet. Omdannelsen kunne finansieres ved at bygge et mindre antal nye boliger på dele af området.
- Indtænke butikstorvets fremtid i den overordnede planlægning af kommunens detailhandelsstruktur, eksempelvis ved at styrke lokalområdets udbud af mindre butikker. Butikstorvet er en central del af den oprindelige plan, og er fortsat et vigtigt element for at bebyggelsen er attraktiv for beboerne.
- Udvikle en plan for at afrunde/afslutte hjørnet mod Hvidovrevej/Brostykkevej.

Dette vil få bebyggelsen til at fremstå mere helstøbt, og samtidig giver det mulighed for at åbne bebyggelsen op. Både fysisk, men også arkitektonisk ved at få et moderne byggeri, der har rod i Bredalsparkens byggeri.

Formidlingsdimensionen bør indbygges i de øvrige projekter, men særligt i ideen om at lave et nyt rekreativt område i midten af bebyggelsen. Herudover er det oplagt, at opdatere og uddele den bog om Bredalsparken, som blev udgivet for snart tyve år siden. Uddeles bogen til alle nuværende og nye lejere, vil bevidstheden om byggeriet som et stykke kulturarv blive effektivt fastholdt.

Generelt
Bredalsparken er i forhold til bevaringsdiskussioner interessant, fordi bevaring af fortællingen kræver fysiske forandringer. Dette gælder dels lejlighederne, som må gøres 'up to date', men også områdets rekreative arealer, der for at være tidssvarende må opdateres med nye aktivitetsmuligheder.

Herudover kan man overveje om Bredalsparken ville stå over for de samme udviklingsproblemer, hvis den lå nord for København. Ofte tænker man, at klassisk kulturarv er en attraktion i sig selv, men beliggende i en arbejderklassekommune er referencen til en berømt arkitekt ikke nødvendigvis nok i sig selv.

BREDALSPARKEN:
26 ha, etageboligbebyggelse med butikker, 44 boligblokke med 1.359 almennyttige boliger (DAB), opført mellem 1949 og 1959 og ejet af Hvidovre Almennyttige Boligselskab. Arkitekt Svenn Eske Kristensen og havearkitekt Axel Andersen.

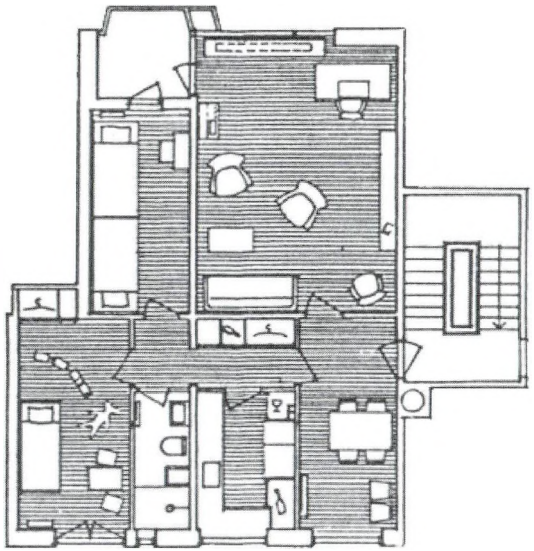

Lejlighederne i Bredalsparken rummer ikke de store og fleksible rum, som findes i nye boliger. Værelser, badeværelse og køkken er små og adskilte. Man kunne overveje om nogle af de mindre lejligheder kunne slås sammen eller rumfordelingen kunne gentænkes. Den viste lejlighed er på 2 værelser + kammer + spiseforstue og er på 89 m2.
Oprindelig lejlighedsplan gengivet fra "Bredalsparken 1949-1984": DAB, s. 11.

Avedøre Holme: Zone for det uønskede

Introduktion til området
Avedøre Holme er Danmarks sidste klassiske, storskala industriområde. Et lavvandet vådområde i storbyens udkant blev mellem 1957 og 1966 inddæmmet, jævnet og indrettet rationelt med henblik på placering af de former for produktion, som var uønsket tæt på beboelser og rekreation. Senere udbyggedes det med store offentlige værker, der ligeledes var uønsket andetsteds: Kloakværk, losseplads og kraftværk. Industrikvarteret blev lagt optimalt i forhold til vejtransport og i forhold til de folk, som forventedes at skulle arbejde der.

Den bærende fortælling
Avedøre Holme er en form for slutsten, der markerer et punktum for udviklingen af store industriområder i Danmark. Da området stod færdigt, rykkede industrien imidlertid til Jylland, og Danmark røg ind i nedgangstider efter oliekriserne. Det er plan- og samfundshistorie i stor skala. Området – eller rettere dets plan – rummer en ligeså vigtig historie som eksempelvis Frederiksstaden, men adskiller sig ved, at bygningsmassen ikke er opført til at stå flere hundrede år, men er bygget billigt med den tanke at kunne udskiftes eller ombygges i takt med ændrede behov.

Nøgleordene for dette område er således industrisamfund og modernitet, og når fokus udvides og Avedøre Stationsby, Avedøresletten og Fingerplanen inddrages, bliver Avedøre Holme en central brik i fortællingen om velfærdsstatens overordnede samfundsplanlægning.

Bevaringsværdi
Konkret er den struktur, som vejnettet udstikker, den grundlæggende bevaringsværdi på Avedøre Holme. De brede, lige, lange veje vidner om den tid og den funktion, som området fra starten har været tiltænkt. Det er derimod ikke afgørende at bevare indholdet på alle de enkelte parceller (huse, skure, anlæg med mere) – enkelte kan eventuelt udpeges som bevaringsværdige, men ellers er det ligeså meget områdets bestandige forandring på parcellerne, der fortæller stedets historie.

Aktuelle problemstillinger
Avedøre Holme udgør cirka 20% af Hvidovre Kommunes areal, men er ukendt land for de fleste hvidovreborgere. Samtidig tiltrækker området i høj grad transporterhverv, der trækker tung trafik ind i kommunen og giver få arbejdspladser. Endelig rummer Avedøre Holme en stor del af Hvidovres kystlinie, men denne er for en stor del optaget af kraftværk, rensningsanlæg og genbrugsstation. Vandkontakten er derfor ikke udnyttet i nogen nævneværdig grad.

Nu og her fastholder lands- og regionplanlægningen området i forhold til at rumme de mest miljøbelastende former for erhverv. Dette gør det svært, at ændre områdets anvendelse, og er tillige et problem, fordi der kun er begrænset behov for lokalisering af denne type erhverv.

Vision
Den centrale vision for Avedøre Holme er at fortælle historien om Danmarkshistoriens sidste store industriudstykning, samtidig med at området må opdateres, så det bliver et større aktiv for Hvidovre Kommune og den øvrige region. Dette tænkes gjort ved at fastholde Avedøre Holme som område for funktioner, der er uønskede andre steder. Tidligere var det forureningstunge virksomheder, i dag er det typisk store transporttunge virksomheder og ikke mindst leisurekomplekser, som præger stedet. Et sådant område tæt på storbyen vil rumme et stort udviklingsmæssigt potentiale i fremtiden, samtidig med at det vil formidle en opdateret version af stedets historie.

I dag

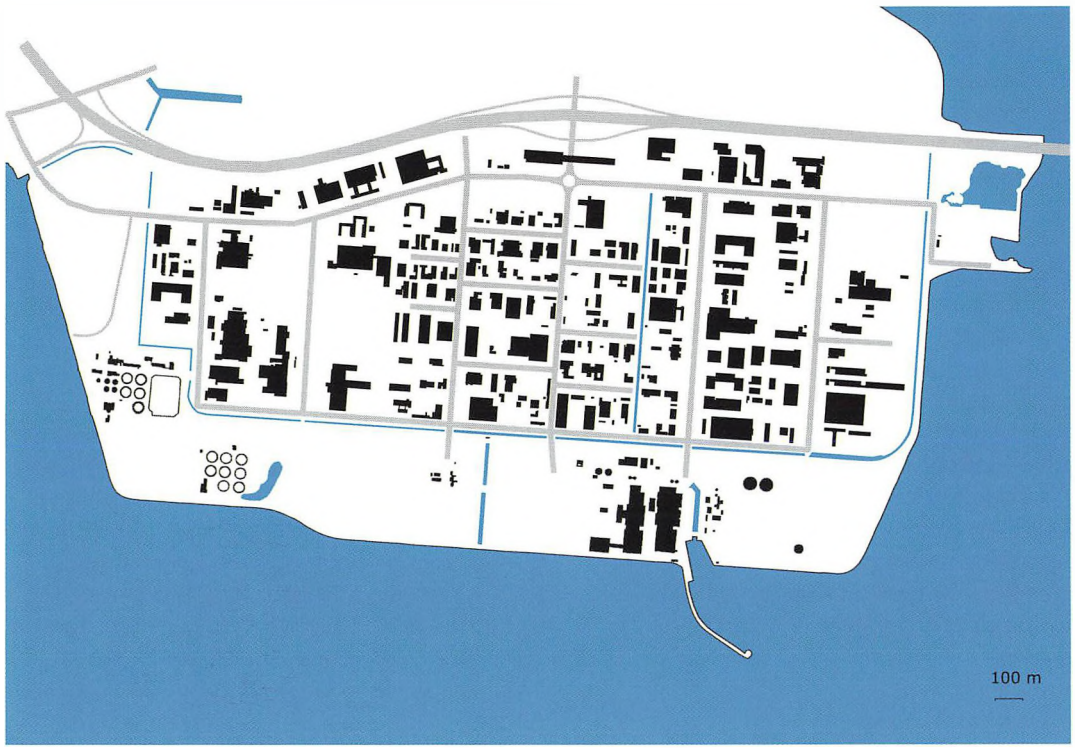

Avedøre Holme er det sidste store klassiske industriområde i Danmark. De brede, lange og lige veje fortæller sammen med de store parceller om en tid, hvor stor-skala og zoneplanlægning var kodeord.

I fremtiden?

Sport

Avedøre Holme kan fortsætte sin historie som stedet, hvor man placerer funktioner, der er uønskede nær boliger. Før var det forurenende industri, i dag er det typisk store anlæg knyttet til sport, events og forlystelser.

Events

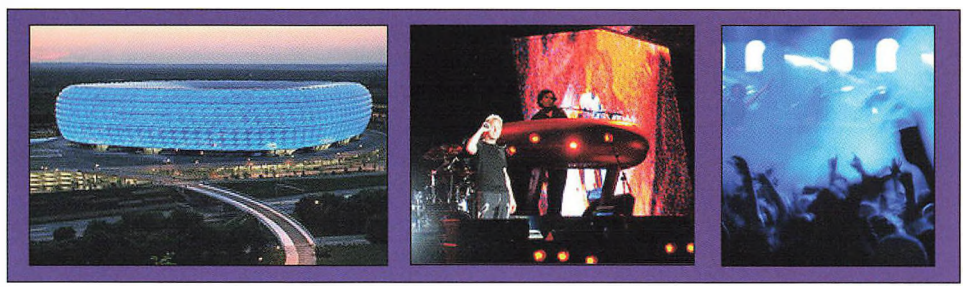

Forlystelser

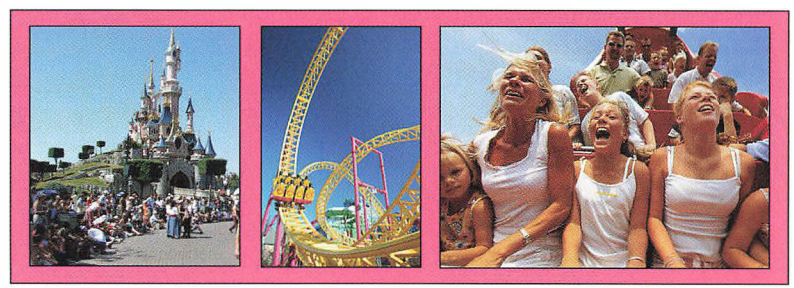

Bevarings- og udviklingsstrategi
Strategien for Avedøre Holme retter sig mod på den ene side at formidle områdets kvaliteter og på den anden side mod en strukturel bevaring af områdets plan. Målet vil hermed være at fastholde områdets struktur og karakter – primært vejnettet og de store parceller.

Projektideer
På lang sigt er det afgørende, at områdets rationelle vejstruktur (grid) fastholdes; oplevelsen af de brede veje, store afstande og store parceller er de træk, som rummer stedets fremtidige fascinationskraft. Umiddelbart kunne en oplagt strategi være at efterligne de romantiske haveanlæg fra 1980ernes erhvervsområder såsom Lautrupparken i Ballerup. Et sådant greb vil dog aldrig kunne opnå den kraft, som ligger i stedets karakter og historie nu. Det bør undersøges, hvad Hvidovre Kommune kan gøre for at sikre dette overordnede udtryk, men med mulighed for stor forandring og diversitet på de enkelte parceller. I dialogen med de nationale myndigheder om områdets status i lands- og regionplanlægning er det desuden vigtigt, at fokusere på visionen om området som et sted, hvor man kan placere særligt de store leisurefunktioner, såsom badelande, forlystelsesparker, sportsanlæg, der er uønskede i den aktuelle (bolig)by.

I forhold til formidling vil den største effekt kunne opnås ved at knytte sig til de aktiviteter, der allerede finder sted i området. Eksempelvis har rensningsanlægget 5.000 besøgende om året, der primært er skolebørn. Ved at koble sig på denne aktivitet kunne man på en nem måde få mange personer i tale. På samme tid kunne de besøgende til Avedøreværket høre om det sted, hvor kraftværket er placeret. Herudover er mere traditionelle aktiviteter såsom cykelture, opsætning af skilte og artikler i Hvidovre Avis også vigtige.

Endelig kunne events såsom koncerter, festivaler og midlertidige forlystelser som cirkus, gokart, badning i råstofhavnen etc. mere indirekte trække på stedets fascinationskraft.

Generelt
Avedøre Holme er et eksempel på den sidste generation af industriområder, der er karakteristiske ved sjældent at rumme de samme bygningsmæssige kvaliteter, som de ældre industriområder har. I stedet ligger fortællingen – og fascinationskraften – i områdets afsondrethed, monofunktionalitet og voldsomme skala. Bevaringen handler derfor om at sikre den fysiske struktur, mens enkeltdelene sikrer fortsatte udviklingsmuligheder.

AVEDØRE HOLME:
475 ha, erhvervsområde med industri- og servicevirksomheder samt forsyningsanlæg (kraftværk og rensningsanlæg) og grønne områder. Ibrugtaget 1966. Området var planlagt til at rumme 25.000 arbejdspladser, men rummede i 2006 kun cirka 8.750. Der ligger 335 virksomheder på Avedøre Holme.

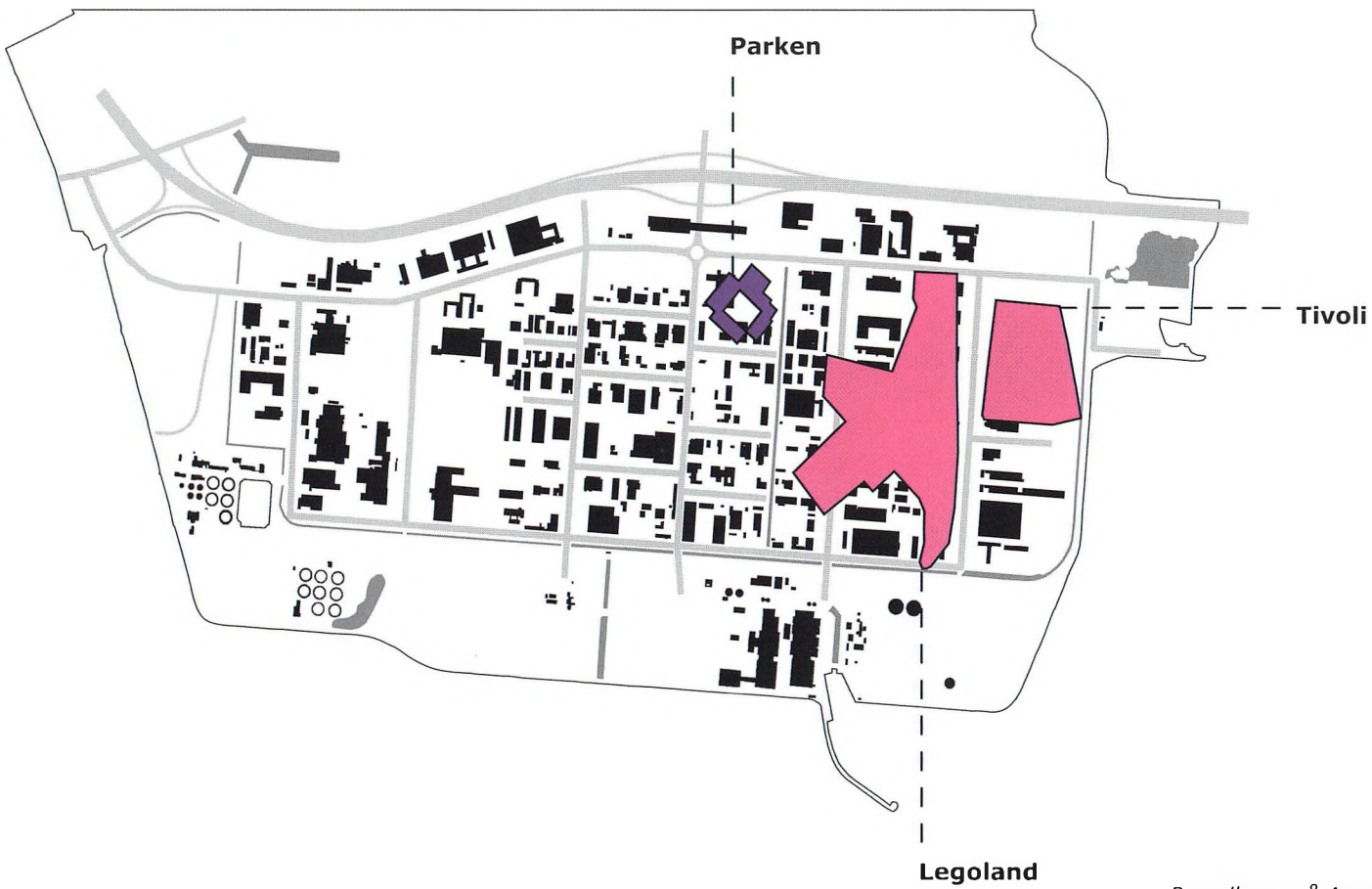

Parcellerne på Avedøre Holme var skabt til industrien, men passer fint til de anlæg, som nu anlægges til sport, events og forlystelser.

Avedøre Stationsby: Opdatere en drøm

Introduktion til området
Avedøre Stationsby repræsenterer konkretiseringen af Fingerplanens forudsete udvikling af Køge Bugt-fingeren. Det er den inderste af de planlagte 'nye byer', og dens udformning fulgte tidens fremmeste ideer om trafik- og funktionsdifferentiering med formmæssig inspiration i middelalderbyen Dubrovnik og industriel udførelse i beton med brutalistiske flader.

Stationsbyens er opbygget som boligby med et integreret og veludviklet net af institutioner, som håndterer indbyggernes pasnings- og uddannelsesbehov. Detailhandelen var endvidere medtænkt som en naturlig forlængelse af boligbyens servicetilbud, men dette er kun blevet udviklet i mindre grad. Byens planskala er ny og breder sig over adskillige oprindelige gårdparceller uden hensyn til det eksisterende kulturlandskab.

Stationsbyens fortællepotentiale er stort med sin integration af modernistiske planidealer, de veludviklede velfærdsamfundsinstitutioner og fortællingen om globalisering knyttet til indvandrerne. Samtidig er det en overskuelig og klar struktur, som på enkel vis formidler sin funktion i landskabet.

Den bærende fortælling
Avedøre Stationsby bærer fortællingen om 1960ernes og 1970ernes store modernistiske planbyggerier, der havde som mål og formåede at løse tidens bolignød. Det er den socialdemokratiske idé om gode boliger til alle, og om lige gode boliger til alle – lighed gennem arkitektur og byplanlægning. Det er en fortælling om en ideologi, hvor man ville dele kagen ligeligt.

Avedøre Stationsby vidner også om en tid, hvor man mente, at den gode by kunne planlægges fra skrivebordet, hvis blot alle gode viljer og fagligheder gik sammen. Resultatet er den yderst gennemtænkte og -planlagte 'vugge-til-grav by' med trafikdifferentiering, alle nødvendige institutioner, nærhed til grønne arealer etc.

Som Avedøre Holme rummer også dette område en væsentlig historie om velfærdsstatens overordnede samfundsplanlægning, når det ses i sammenhæng Avedøre Holme, Avedøresletten og Fingerplanen.

Bevaringsværdi
Den mest markante bevaringsværdi ligger i selve planen for Avedøre Stationsby, hvor de store karaktertræk er opdelingen i de tre hovedområder: Bymuren der omkranser byen, Store Hus som den Le Corbusierske storbydrøm og tæt-lav området med gårdhavebebyggelserne i byens indre. Hertil kommer institutionsbåndet og trafikseparering. Samlet vidner disse kendetegn om tidens byplanlægning, hvor idealet var naboskab, vugge-til-grav og minutiøs planlægning fra den helt store regionale skala til de mindste detaljer i beboernes liv.

I den mindre skala ligger bevaringsværdierne i det modernistiske, rationalistiske, demokratiske formsprog, herunder særligt den brutalistiske, farvede beton. Modsætningen hertil er den nye skole, som trækker på klassisk, romantisk dansk byggestil med røde mursten og sadeltage.

Samlet set er det de store overordnede linjer, der er vigtige at fastholde. Fysisk er det opdelingen i de fire områder (Bymuren, Store Hus, tæt-lav og institutionsbånd). Funktionelt er det oplevelsen af en by, hvor alt er planlagt minutiøst herunder trafikken med dens separering, nærhed til offentlig transport, velfærdsinstitutioner og grønne områder.

I dag

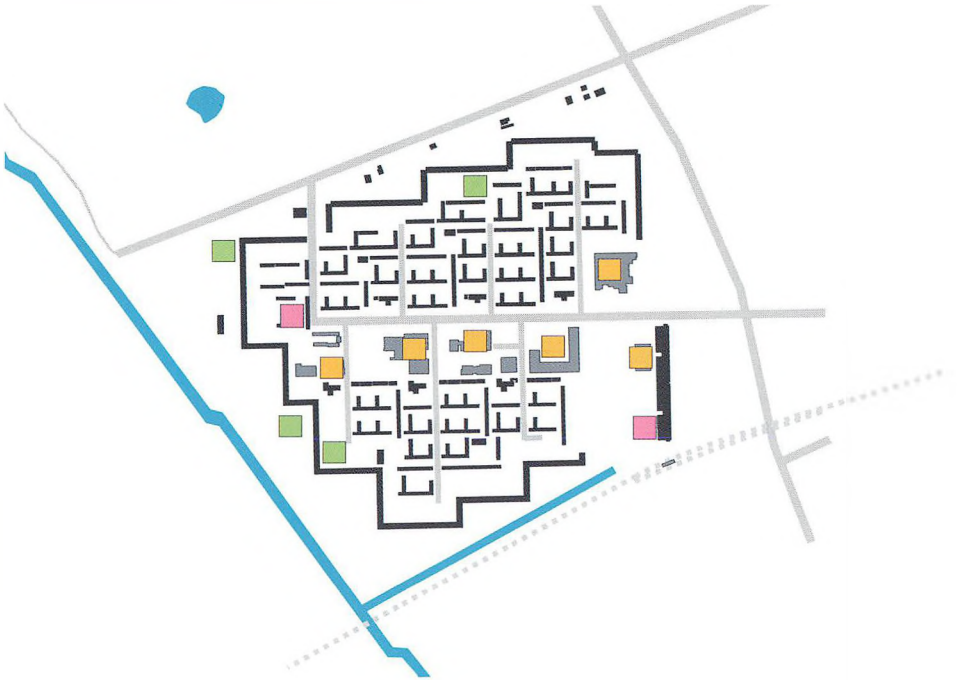

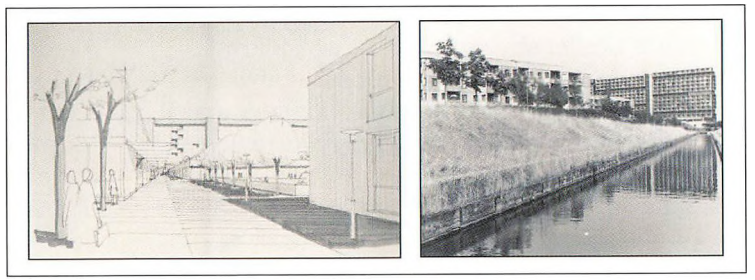

Avedøre Stationsby er et af de bedste danske eksempler på en modernistisk forstadsbebyggelse, hvor der fra starten var tænkt på alle behov. Et bredt udbud af offentlig service, gode lejligheder og nærhed til rekreative områder er blandt de centrale kvaliteter. Samtidig er bebyggelsen dog udfordret af stigmatisering, monofunktionalitet og oplevelse af anonymisering.

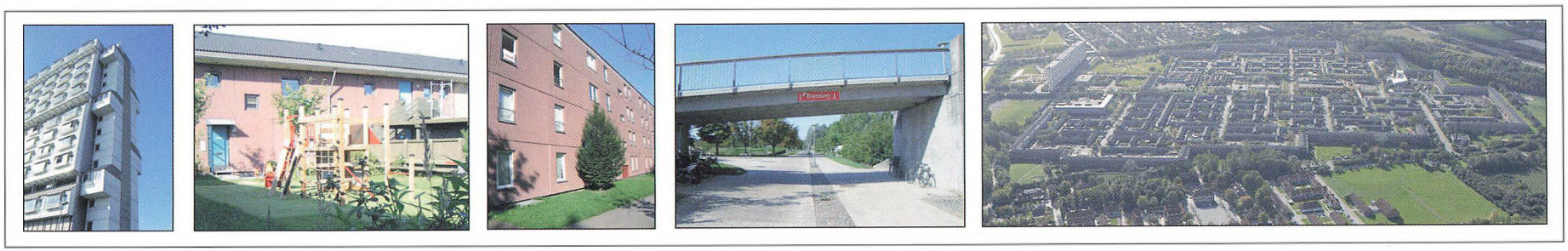

I fremtiden?

100 m

I Avedøre Stationsby handler det om at holde fast i de eksisterende kvaliteter samtidig med, at planen opdateres. Flere former for erhverv, nye typer af rekreative områder og en større variation i bygningernes arkitektoniske udformning vil opdatere den drøm om det gode velplanlagte forstadsliv, som fra starten lå i bebyggelsen.

Privat service

Kreativt erhverv

Grønne rekreative områder

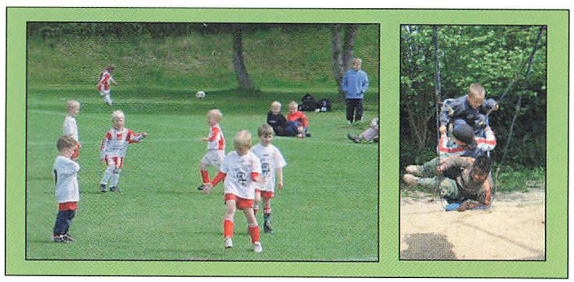

Let erhverv

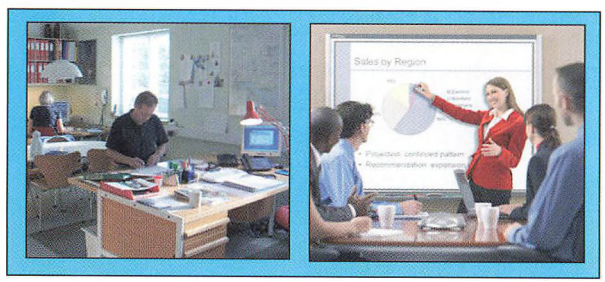

Offentlig service

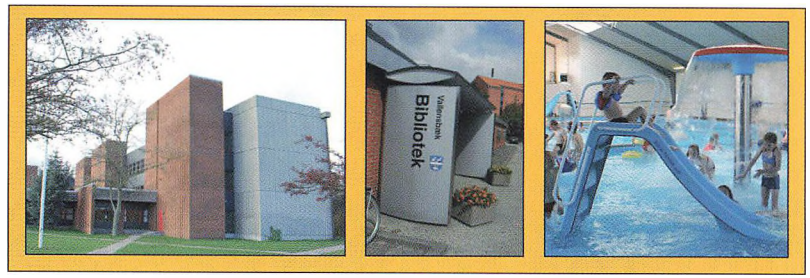

Aktuelle problemstillinger
Efter et længerevarende kvarterløftsprojekt, som sluttede i 2002, er området relativt velfungerende. På sigt er områdets positive udvikling dog truet af fremtidige lavkonjunkturer, der vil trække området ned, hvis det ikke gøres mere modstandsdygtigt. De tre primære problemer, der på sigt kan hæmme udviklingen af Avedøre Stationsby er:

- Anonymisering. Det er svært at udtrykke sin individualitet i et område og et byggeri, der har lighed som den bærende værdi. Der er behov for at udvikle måder, der gør det muligt at udtrykke sin individualitet.
- Monofunktionalitet. Mange tilbringer det meste af deres tid i stationsbyen, der primært er tænkt som en soveby. Herudover er nutidens ideal for byområder, at de rummer et mix af bolig, erhverv, privat/offentlig service og rekreation. På grund af ejerformen er det svært at få nye funktioner ind i almene boligområder, men det er nødvendigt.
- Stigmatisering. På trods af den gode udvikling betragtes Avedøre Stationsby stadig som en ghetto med tunge sociale problemer. Stigmatiseringen kommer primært fra dem, som bor uden for stationsbyen, mens dem som bor i stationsbyen i høj grad er tilfredse med at bo der. Ikke desto mindre er det vigtigt at få ændret den eksterne opfattelse af stedet, for at nye beboere kan blive mere tilfredse og stolte af at bo i stationsbyen.

Vision
Visionen er at starte en positiv fortælling, som kan give større glæde ved at bo i bebyggelsen og en større ekstern anerkendelse af, at Avedøre Stationsby er et godt sted at bo. Dette kræver dog en opgradering af drømmen, der med sin manifeste kommunikation af lighedsidealet har svært ved at leve op til nutidens individualisering. Ligeledes bør byen udvikles til at blive multifunktionel, så den bliver en ramme om ikke kun bolig, men også fritids- og arbejdsliv. Målet er at bruge kulturarven til at løfte områdets karakter, så det bliver et attraktivt bosætningsalternativ for folkeskolelærere, sygeplejersker med flere. Midlet vil være at dyrke det særlige, som kun findes i Avedøre Stationsby: Primært den særegne plan, den farvede beton og bymuren.

Bevarings- og udviklingsstrategier
Strategien er dobbelt, idet den bygger på en idé om, at man på den ene side må formidle Avedøre Stationsbys historie, og på den anden side må opdatere den oprindelige drøm om stationsbyen som rammen om det gode liv. Formidlingen af stedets historiske kvaliteter skal udfordre stigmatiseringen af stedet. Opdateringen skal modvirke monofunktionaliteten og oplevelsen af anonymisering.

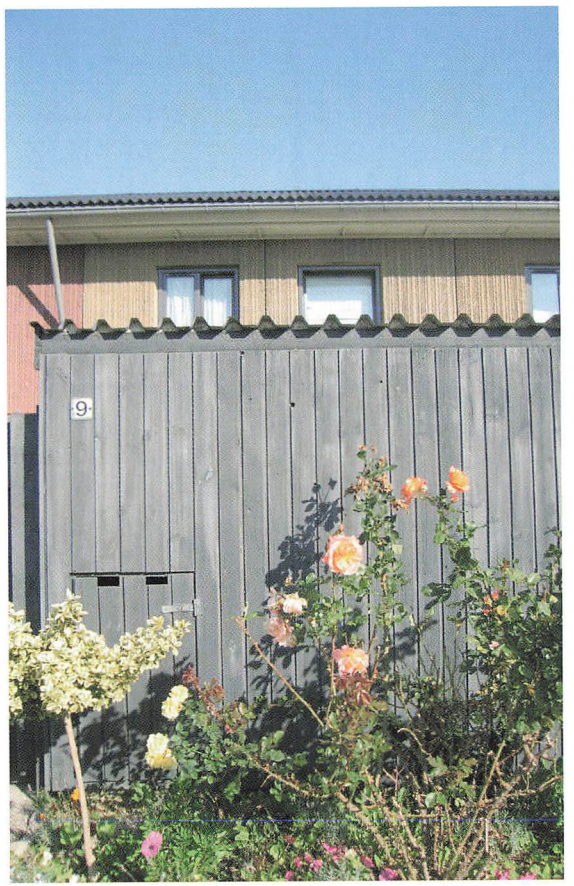

Projektideer
Anbefalingerne til projekter og initiativer, som kunne igangsættes, grupperer sig i forlængelse af bevaringsstrategierne om to tilgange til området. Dels opgradering af den oprindelige drøm, dels formidling af de aktuelle potentialer i byen.

I forhold til formidling er den centrale idé en boligudstilling, hvor en række lejligheder indrettes til at formidle mulighederne for at leve et godt liv i Avedøre Stationsby. Én lejlighed skal afspejle den måde, hvorpå lejlighederne typisk var indrettet i stationsbyens spæde år. En slags museumslejlighed, der fortæller historien om den oprindelige drøm og de beboere, som flyttede ind i stationsbyen og delte denne drøm. De øvrige lejligheder tænkes indrettet af møbelfirmaer og/eller design- og arkitektstuderende. Disse lejligheder skal formidle, hvordan man kan leve et godt liv i Avedøre Stationsbyen i dag til priser, der matcher tidens vision om billige boliger, der kan fastholde politibetjente, skolelærere, sygeplejersker og øvrige key-workers tæt på storbyen.

Laves et større projekt om Avedøre Stationsby, vil det være oplagt et indtænke forskellige former for elektronisk formidling.

Det skulle først og fremmest være en hjemmeside med mulighed for debat/blog, men kunne også rumme eksempelvis en mobiltjeneste, hvor man fra et bestemt sted kan ringe op og få leveret et historisk lydklip om det sted, hvor man står.

Der kunne tillige udvikles rundvisninger for fagfolk, hvor Avedøre Stationsby kobles sammen med Lægeforeningens boliger (Brumleby), Kongens Enghave og Bredalsparken. Dette skulle markedsføres over for fagfolk i Europa.

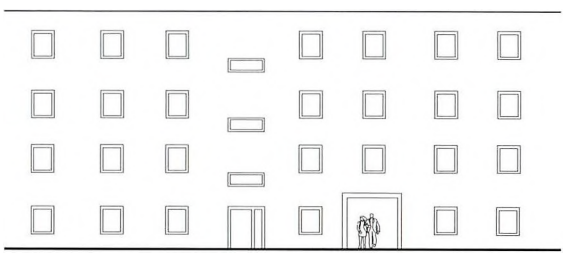

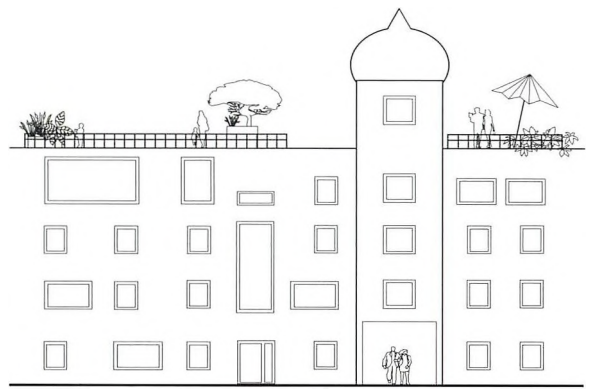

En større arkitektonisk variation kunne bryde oplevelsen af anonymisering. Samtidig kunne det blive nemmere at orientere sig i bebyggelsen, hvis indgangene i bymuren blev markeret tydeligere.

Herudover kunne man i samarbejde med en gratisavis formidle historier om gammelt og nyt i Avedøre Stationsby. Et forbillede kunne være det svenske magasin Gringo, der skriver historier om livet i Miljonprogrammet.

I forhold til opgradering af den oprindelige drøm er de to mest centrale problemer lighedsideologien og monofunktionaliteten.

Et brud med monofunktionaliteten er nødvendig, fordi en stor del af stationsbyens beboere ikke lever efter zoneplanlægningens opdeling af landskabet i 8-8-8; arbejde, rekreation og hvile. Særligt pensionister, arbejdsløse og andre på overførselsindkomst tilbringer det meste af deres tid i byen, hvorfor byen må opdateres til at imødekomme deres behov. Herudover er et opgør med monofunktionaliteten også nødvendig, fordi dagens ideal om den gode by er den multifunktionelle by. Drømmen om den gode postindustrielle by er en by, der blander bolig, arbejde og rekreation, så det er muligt umiddelbart at bevæge sig fra den ene sfære til den anden, eller være i flere på samme tid. Der bør udarbejdes en plan for, hvordan dette kan lade sig gøre uden, at de centrale fortællinger om stationsbyens historie bliver udvisket. Dette kræver blandt andet en analyse af, hvilke former for erhverv, der kunne tænkes at lokalisere sig i stationsbyen, og hvor der er plads til dem. Den samme form for analyse bør laves for rekreation og oplevelser, både offentlige og private samt indendørs og udendørs.

Det er også nødvendigt at overveje, hvordan der kan blive rum til større livsstilsmæssig forskellighed. Det er svært at påvirke det ydre udseende af éns bolig, og det vil også svække bebyggelsens kulturhistoriske fortælleværdi markant. Dette er dog ikke tilfældet inde i boligerne, hvor lempelse af reglerne for leje af almene boliger har ført til, at man kan lave forbedringer i lejlighederne og ved fraflytning få værdien af forbedringerne tilbage igen. En idé kunne være at formidle denne mulighed bedre, dette kunne eventuelt ske i forbindelse med den skitserede boligudstilling. Herudover kan forskellighed også handle om de aktivitetsmuligheder, som ens lokalområde tilbyder. Forskellige butikker, cafeer, bodegaer, live musik, banko, idrætsanlæg med mere giver mulighed for at signalere, hvem man er. Man kunne kortlægge, hvilke aktivitetsmuligheder, der pt. er i stationsbyen, og analysere hvilke yderligere muligheder, der efterspørges.

Generelt

Avedøre Stationsby er særligt interessant, fordi den er eksempel på en type af modernistisk og typisk socialt udsat efterkrigstidsbebyggelse, der findes i hele den vestlige verden. Ofte er det selve den fysiske form, der er blevet udskældt. Et forhold, der gør det interessant, at gå ind og arbejde med selve formen og arkitekturen. Mange steder har man forsøgt at ændre det overordnede image for denne type af områder ved at introducere nye tiltag, der tager afstand fra den oprindelige vision – eksempelvis ved at lave nye facader i mursten oven på de gamle betonfacader. Ideen her er at tage udgangspunkt i den oprindelige vision og fastholde de dele, som rent faktisk stadig fungerer.

Herudover er området interessant, fordi det er eksempel på en type af område, der er blevet beskyldt for at være blevet udviklet uden fornemmelse for stedets ånd. Nu har området fået sin egen ånd/historie, der kan tages udgangspunkt i.

Sidst men ikke mindst er det et interessant spørgsmål, i hvor høj grad man kan ændre stigmatiseringen af et område ved at arbejde med stedet som kulturarv. Det er på nogle måder samme udvikling, der har fundet sted i mange gamle industriområder (eksempelvis i Ruhr i Tyskland), men med den markante forskel, at Avedøre Stationsby stadig rummer sin oprindelige funktion – boliger.

AVEDØRE STATIONSBY:
70 ha, etageboligbebyggelse med butikker, institutioner, skole, gymnasium, kirke, godt 2.532 almene boliger (KAB) og cirka 5000 indbyggere. Arkitekt KBI. Opført 1972-81.

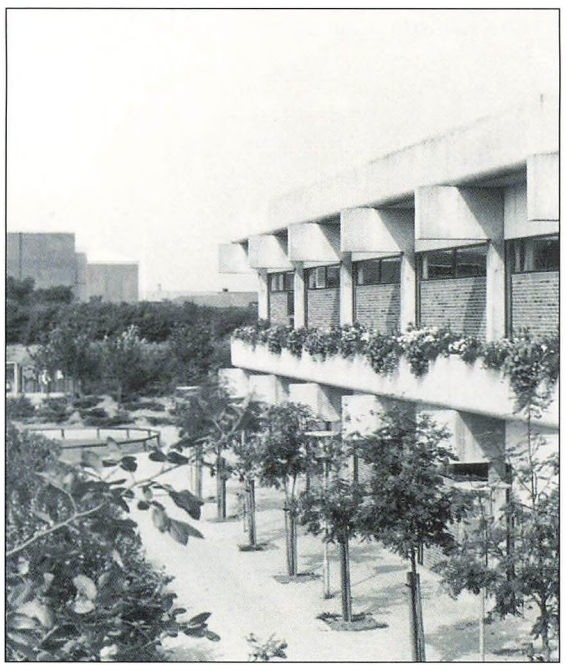

Avedøresletten: Realisere historien

Introduktion til området
I 1936 udkom rapporten *Københavnsegnens Grønne Områder – Forslag til et System af Områder for Friluftsliv*, hvor Avedøresletten for første gang blev indtænkt i planlægningen af et samlet København. Denne betænkning, der senere skulle danne grundlag for Fingerplanen, placerede Avedøresletten som den inderste del af Den Grønne Kile mellem Køge- og Roskildefingeren. Dette greb har siden fastholdt Avedøresletten som et slettelandskab, selvom sletten siden har været udsat for adskillige planforslag. Hvor den oprindelige idé var, at sletten forsat skulle være en slette, foreslog Køge Bugt-udvalget i 1974 at plante området til med skov, hvor området skulle åbnes op for rekreativ udnyttelse. Dette blev, blandt andet fordi området var underlagt forsvaret, aldrig gennemført. Efter forsvarets fraflytning har Hvidovre Kommune i Kommuneplan for 1995-2005 foreslået at åbne området op ved at etablere gennemgående cykel- og gangstier. Heller ikke denne idé er blevet gennemført, og således fremstår Avedøresletten i dag, stort set som den gjorde, da den første gang indgik i den overordnede regionale planlægning.

Avedøresletten er en del af den overordnede fortælling om plansamfundets forsøg på at regulere livet i bylandskabet, hvor arbejde, hvile og rekreation var uddelt på forskellige zoner i området. Med udbygningen af Avedøre Holme og Avedøre Stationsby er de to første funktioner for længst på plads, mens fritidsdelen endnu ikke er erobret som del af befolkningens hverdag. Det skyldes blandt andet, at det først blev åbnet for offentligheden sidst i 1990erne i forbindelse med militærets rømning.

Den bærende fortælling
Der er fem historiske lag i relation til Avedøresletten: Den nyeste historie er Avedøresletten som den inderste del af den grønne kile langs den store byudbygning langs med Køge Bugt. Derudover rummer stedet et udskiftningslandskab fra 1700tallet og en tilhørende landsby (Avedøre Landsby), Vestvolden fra slutningen af 1800tallet, aktive gartnerier, der fortæller om den tid, hvor hovedbeskæftigelsen i Hvidovre var dyrkning af grøntsager til København og kasernen Avedørelejren, som har brugt sletten som øvelsesområde indtil 1990erne.

De centrale værdier ligger i mødet mellem det rekreative landskab og den planlagte by. Der er væsentlige bevaringsværdier i de førmoderne landskabstræk, men det er fortællingen om Avedøresletten som en del af Fingerplanens opdeling af det storkøbenhavnske bylandskab, der er bærende. En fortælling, der samtidig er stærkt knyttet til Avedøre Holme og særligt den tilgrænsende Avedøre Stationsby.

Bevaringsværdi
Området er kendetegnet ved, at den historie, som er aktuel for Kulturarv 2650, kun er til stede i og med, at der ikke er lavet byudvikling på sletten. Sletten er taget ud af byudviklingen og ligger som en pause, mens de planer for rekreativ udnyttelse, der har været fremsat, ikke er gennemført.

Aktuelle problemstillinger
Slettens placering nærmest storbyens centrum gør, at presset for nye anlæg og nybyggeri er stort. Dette gør sig især gældende, hvis sletten ikke bruges til funktioner, der er bredt forankret i det daglige liv hos beboerne. Opfattes sletten som et rekreativt landskab af beboerne i Avedøre Stationsby, vil den være mere modstandsdygtig over for pres fra bebyggelse og anlæg. Samtidig er der et behov for rekreative områder i denne del af Hvidovre og særligt i nærhed til Avedøre Stationsby. I dag bruges sletten primært af få specialiserede grupper, hvorfor der er behov for at den åbner sig for flere brugergrupper.

I dag

Som den inderste del af den grønne kile langs Køge Bugt fingeren, udgør Avedøresletten en grøn pause i den ellers udbyggede by. Avedøresletten fortæller sammen med Avedøre Holme og Avedøre Stationsby om efterkrigstidens zoneplanlægning. hvor man adskilte industri, bolig og rekreation.

I fremtiden?

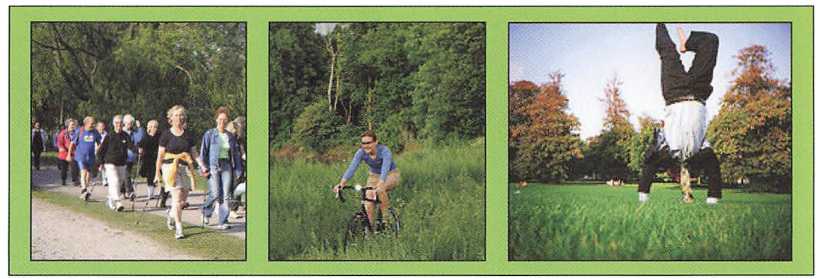

Med større tilgængelighed og enkelte nye rekreative anlæg kan Avedøre-sletten blive til glæde for mange og visionen om et rekreativt område realiseret.

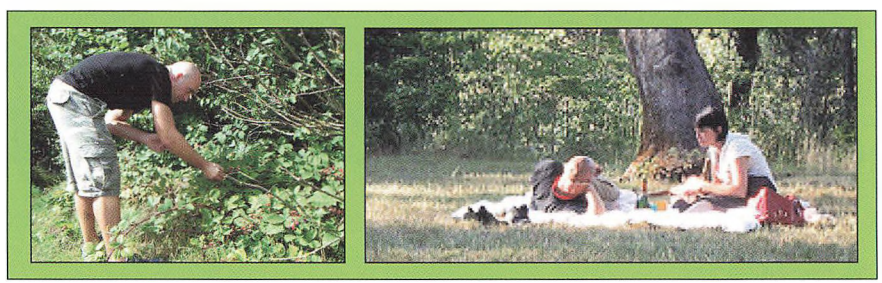

Vision
Visionen er at udvikle det grønne landskabelige område til et område, som i sammenhæng med Vestvolden vil tilbyde rekreative kvaliteter, der vil være til glæde for beboerne i de tilstødende boligområder, resten af kommunen samt gæster udefra. Visionen har adgang, tilgængelighed og beskyttelse som fokuspunkter.

Bevarings- og udviklingsstrategier
Strategien for Avedøresletten er særlig, idet bevaringsgenstanden primært findes som den ikke gennemførte fortælling om Avedøresletten - som et rekreativt landskab i det udbyggede bylandskab. Tanken er derfor at indfri intentionerne i de gamle planer og dermed skabe en formidlingsplatform for fortællingen om Avedøresletten som en del af de store paner i Avedøre, Køgebugt-fingeren og den storkøbenhavnske planlægning.

De øvrige historiske lag bør indtænkes som lag i det fremtidige landskab.

Projektideer
Hvidovre Kommune skal inden for den nærmeste fremtid lave en helhedsplan for Avedøresletten. I den forbindelse bør stedets historie tænkes ind som en central del.

Skov- og Naturstyrelsen arbejder med planer om at etablere et stisystem igennem Avedøresletten. Dette initiativ kunne knyttes til at skabe tilhørende picnicpladser, der kan trække folk ud på sletten. Med tiden kan disse pladser suppleres med andre tiltag, der muliggør en vifte af forskellige rekreative aktiviteter på sletten. Picnicstederne kunne samtidig udvikles som formidlingspunkter, hvor skilte formidler historien om det man ser: Sletten som den inderste del af Den Grønne Kile, Vestvolden, landsbyen og kasernen.

Generelt
Det særlige ved Avedøresletten er, at der er fokus på en plan, som aldrig er blevet realiseret. Der er derfor ikke nogen fysisk genstand, som kan udpeges – den skal i stedet skabes, for at den bærende fortælling kan formidles.

AVEDØRESLETTEN:
252 ha, rekreativt grønt område, landsbybebyggelse, landbrug/ gartneri/vingård, 70 individuelle boliger. Udskiftet 1787. Rummer jord med højeste frugtbarhed.

Med det 20. århundredes velfærds- og industrisamfund opstod en hel ny form for by: Forstaden, Standardiseringen og demokratiseringen af samfundet har sat sig fysiske spor i dette bylandskab, som vi i dag må betragte historisk. Men denne arv skal opdages og udvikles, før vi kan vurdere den som værdig til bevaring. I denne forstand repræsenterer Hvidovre en ny tilgang til, hvad kulturarv er.

Hvidovre er kulturarvskommune. Det betyder, at forstadens bærende fortællinger inddrages i forandringen og udviklingen af kommunen. Med denne publikation har vi taget tilløb til at formulere en ny metode til, hvordan dette arbejde kan gribes an. Med afsæt i fem cases beskrives et idéforslag til, hvordan kulturarven kan anvendes som et planredskab til både at fastholde og udvikle de bærende fortællinger i bybilledet.

ISBN nr: 87-92218-00-8